

Педагогічна майстерність

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>Для всіх</i>
Спеціальність	<i>Для всіх</i>
Освітня програма	<i>Для всіх</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>2 кред. ЄКТС/60 годин лекції – 18 годин, семінарські – 18 годин, самостійна робота – 24 години</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік/ модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>https://rozklad.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>http://psy.kpi.ua/vikladachi/</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Педагогічна майстерність» є комплекс властивостей особистості, який забезпечує високий рівень самоорганізації професійної педагогічної діяльності.

Метою дисципліни є формування у магістрів:

- здатності до міжособистісної взаємодії та педагогічної діяльності;
- здатності до навчання та самоаналізу (пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел);
- здатності до використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатності пропонувати концепції, моделі, винаходити й апробувати способи й інструменти професійної діяльності з використанням природничих, соціально-гуманітарних та економічних наук

Курс сфокусований на вивченні базових атрибутів педагогічної діяльності, рівнів розвитку педагогічної майстерності та її основних складових. Оскільки випускники другого рівня вищої освіти придатні до працевлаштування на педагогічних посадах, а саме: 23 викладачі, 231 викладачі університетів та вищих навчальних закладів, 2310 викладачі університетів та вищих навчальних закладів, 2310.2 викладачі університетів та вищих навчальних закладів, то, особлива увага зосереджена на сфері педагогічної взаємодії, особливостях комунікативного процесу в педагогічній діяльності.

Після засвоєння навчальної дисципліни магістри мають продемонструвати такі результати навчання:

знання:

- організації результативної професійної діяльності індивідуально і як члена команди;
- методів вивчення перспективного педагогічного досвіду, оцінювання творчого потенціалу особистості;
- специфіки, стилів, етапів педагогічного спілкування, ознак особистісно-діалогового спілкування;
- типів, структур, динаміки конфліктів у педагогічних ситуаціях, шляхів їхнього розв'язання;

уміння:

- усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань та їх викладання;
- оцінювати отримані результати та аргументовано захищати прийняті рішення;
- відповідально ставитися до виконання роботи та досягти поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики;
- раціонально планувати педагогічну діяльність, визначати її завдання, створювати для неї умови.

У результаті засвоєння дисципліни магістранти зможуть:

- організувати оптимальне робоче й навчальне середовище;
- забезпечувати якість освіти відповідно до вимог Національної рамки кваліфікацій і Стандартів вищої освіти;
- використовувати сучасні шляхи професійного розвитку, підвищувати професійну культуру та педагогічну майстерність;
- реалізовувати технології творчої педагогічної діяльності.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни студенту бажано мати навички використання текстового редактора на комп'ютері, навички роботи з електронними базами наукових інститутів та бібліотек.

Навчальна дисципліна має міждисциплінарний характер та інтегрує знання з інших освітніх і наукових галузей: філософії, педагогіки, менеджменту, історії тощо. За структурно-логічною схемою програми підготовки фахівця дана навчальна дисципліна тісно пов'язана з іншими дисциплінами: «Педагогіка», «Психологія», «Політологія», «Соціальна філософія».

Дисципліна перебуває у певному зв'язку з іншими дисциплінами соціально-логіко-гуманітарного блоку, що створюють загальну світоглядну і методологічну основу для сприйняття студентами змісту пропонованої дисципліни.

3. Зміст навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Семінарські	СР
1	2	3	4	5 6
Розділ 1. Особливості педагогічної діяльності. Розвиток педагогічної майстерності				
Тема 1.1. Вступ до вивчення дисципліни	6	2	2	2
Тема 1.2. Педагогічна майстерність та її елементи	6	2	2	2
Тема 1.3. Сутність педагогічної діяльності.	6	2	2	2
Тема 1.4. Педагогічна майстерність викладача на різних видах навчальних занять	6	2	2	2
Тема 1.5. Педагогічна техніка та її характеристики.	6	2	2	2
Разом за розділом 1	30	10	10	10
Розділ 2. Майстерність педагогічної взаємодії				
Тема 2.1. Педагогічне спілкування, його сутність і особливості	6	2	2	2
Тема 2.2. Майстерність публічного виступу	6	2	2	2
Тема 2.3. Педагогічна майстерність вирішення конфліктних ситуацій	6	2	2	2
Тема 2.4. Імідж викладача. Кодекс честі викладача.	6	2	2	2
Залік	6	-	-	6
Разом за розділом 2	30	8	8	14
Всього годин	60	18	18	24

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

4.1 Базова література

1. Нагаєв В.М. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник. Х.: «Стильна типографія», 2019. 267 с.
2. Основи педагогічної майстерності: практикум / Холковська І.Л., Волошина О.В., Губіна С.І. Вінниця: «Твори», 2019. 240 с.
3. Педагогічна майстерність: комплекс навчально-методичного забезпечення магістрів всіх спеціальностей денної форми навчання. Укл.: Волянук Н.Ю., Москаленко О.В. – К. : НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2016. – 65 с. <http://psy.kpi.ua/wpcontent/uploads/2017/04/NMK-Ped.master..pdf>

4.2 Допоміжна література

1. Бойко І.В. Комунікативна компетентність як структурна складова професійної підготовки магістрів освітніх, педагогічних наук. Proceedings of the 2-nd International Scientific and Practical Conference «Scientific Research in XXI Century». Ottawa, Canada: Methuen Publishing House. 2020. С. 33–37.
2. Волкова Н.П., Лебідь О.В. Формування комунікативної компетентності майбутніх докторів філософії в умовах аспірантури. Вісник університету імені Альфреда Нобеля. Дніпро: ТОВ «Роял Принт». Серія «Педагогіка і психологія». Педагогічні науки. № 2 (20). 2020. С. 168–179
3. Галицька М.М. Складові комунікативної компетентності студентів вищих навчальних закладів. Освітологічний дискурс. № 2 (10). 2015. С. 39–48.
4. Гарань Н.С., Сипченко О.М., Чернякова О.В., Гончарова Н.В. Вебквест технології у професійній підготовці майбутніх фахівців. Гуманізація навчально-виховного процесу. № 1 (100). 2021. С. 25–34.
5. Демченко Н., Литвинчук Н. Проблеми формування комунікативної компетентності у майбутніх практичних психологів. Вісник національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка, Психологія. № 13. 2018. С. 9–14.
6. Кулішов В.С. Дидактика вищої школи: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2022. 142 с. Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/731992/1/%D0%94%D0%B8%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D0%92%D0%A8_%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf
7. Основи психолого-педагогічної підготовки у вищій школі: навч.- метод. посібник для практичних занять та самостійної роботи студентів / Автори-упорядники Л.В. Маляр, В.І. Староста, М.І. Кухта. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2019. 84 с. Режим доступу: <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/43642>
8. Столяренко О.В. Моделювання педагогічної діяльності у підготовці фахівця: навч.-метод. посіб. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. 148 с.

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

5.1 Лекційні заняття

№ з/п	Назва теми лекції та перелік основних питань (посилання на літературу та завдання на СР)
1	<p>Тема 1.1. Вступ до вивчення дисципліни</p> <p>Предмет курсу «Педагогічна майстерність», його зміст, мета та завдання. Структура курсу та його основні категорії. Характеристика методів наукового дослідження педагогічної майстерності: теоретичних та емпіричних. Теоретичні методи: аналіз, синтез, порівняння, класифікація, абстрагування, конкретизація, моделювання. Емпіричні методи: педагогічне спостереження, опитування, експертна оцінка, тестування. Педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний).</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навести приклади редакції формулювання категорії «педагогічна майстерність». 2. Визначити критерії педагогічної майстерності.

2	<p>Тема 1.2. Педагогічна майстерність та її елементи</p> <p>Зміст педагогічної майстерності викладача. Елементи педагогічної майстерності: гуманістична спрямованість, професійна компетентність, педагогічна техніка, педагогічний такт, педагогічна творчість (креативність), мовна культура. Структура педагогічних здібностей: перцептивні, організаторські, комунікативні, дидактичні, сугестивні, конструктивні, академічні, експресивні. Педагогічна культура. Педагогічний такт та його складові. Вимоги педагогічного такту.</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати елементи педагогічної майстерності 2. Розкрити сутність педагогічних здібностей. 3. Визначте ознаки педагогічної культури викладача
3	<p>Тема 1.3. Сутність педагогічної діяльності</p> <p>Суспільна значущість професії педагога, його функції. Поняття педагогічної діяльності. Професійно важливі якості педагога. Змістова характеристика основних компонентів професійної діяльності: мета діяльності, суб'єкт, об'єкт діяльності, засоби діяльності; результати діяльності (рівень сформованості необхідних рис та якостей особистості).</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначити основні методи діагностики особистості професіонала. 2. Охарактеризувати педагогічну діяльність (сутність, структура, характеристика компонентів). 3. Розкрити складові професійно-педагогічної діяльності.
4	<p>Тема 1.4. Педагогічна майстерність викладача на різних видах навчальних занять</p> <p>Класифікація організаційних форм навчання і видів навчальних занять. Переваги та недоліки лекційного методу навчання. Майстерність викладача у реалізації основних дидактичних завдань лекції. Типи лекцій та майстерність їх організації. Майстерність викладача в управлінні пізнавальною діяльністю студентів. Методи активізації пізнавальної діяльності. Стимули активізації пізнавальної діяльності студентів. Методика читання лекції. Лекторські дані. Майстерність проведення практичних занять. Види семінарських занять, їх цілі та завдання, майстерність та методика проведення. Колоквіуми. Самостійна робота студентів.</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль викладача на лекції. Обґрунтуйте достоїнства і недоліки лекційного методу та шляхи їхнього усунення. 2. Розкрийте сутність основних методів активізації пізнавальної діяльності студентів на різних видах навчальних занять. 3. Майстерність використання основних стимулів активізації пізнавальної діяльності студентів на заняттях.
5	<p>Тема 1.5. Педагогічна техніка та її характеристики</p> <p>Поняття педагогічної техніки та її види: зовнішня та внутрішня. Внутрішня техніка: концентрація розумових та фізичних сил педагога на досягненні дидактичної та виховної мети; механізми налаштування педагога, зняття зайвого напруження; розподіл уваги (велике, середнє, мале коло); створення творчої ділової атмосфери в аудиторії. Невербальні засоби – статична експресія, динамічна експресія.; міжособистісний простір – дистанція, розміщення учасників спілкування; часові характеристики спілкування. Вербальні засоби - заохочувальні висловлювання, діалогізація мовлення, різноманітне використання інтонаційно-просодичних засобів, створення ефективної вербальної комунікації.</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складові педагогічної техніки. 2. Методи формування педагогічної техніки. 2. Розкрити рольовий репертуар педагога.
6	<p>Тема 2.1. Педагогічне спілкування, його сутність і особливості</p> <p>Поняття педагогічного спілкування його види, цілі та функції. Структура педагогічного спілкування. Суб'єкт-суб'єктне спілкування, принципи педагогічного спілкування. Стилі педагогічного спілкування (авторитарний, демократичний, ліберальний). Умови ефективності професійного мовлення педагога.</p>

	<p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати поняття «педагогічна взаємодія». 2. Проаналізувати рівні педагогічного спілкування. 3. Охарактеризувати техніку спілкування, комунікативні вміння педагога, правила педагогічного спілкування
7	<p>Тема 2.2. Майстерність публічного виступу</p> <p>Алгоритм публічного виступу. Підготовка до виступу. Психологічні аспекти ораторської майстерності. Ораторська майстерність та техніки доповідача. Типи ораторів. Невербальні характеристики та манери оратора. Особливості аудиторії та саморегуляція доповідача.</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте структуру доповіді. 2. Визначте особливості слухачів. 3. Охарактеризувати компоненти ораторської майстерності.
8	<p>Тема 2.3. Педагогічна майстерність вирішення конфліктних ситуацій</p> <p>Педагогічний конфлікт та його структура. Фази конфліктної ситуації. Стилі поведінки у конфліктній ситуації. Педагогічні тактики та стратегії вирішення конфліктних ситуацій. Методи залагодження конфліктних ситуацій у педагогічній взаємодії.</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте причини виникнення конфліктних ситуацій. 2. Визначте оптимальні шляхи вирішення конфліктів. 3. Охарактеризуйте фази конфліктної ситуації.
9	<p>Тема 2.4. Імідж викладача. Кодекс честі викладача. Поняття «імідж» та його структура. Принципи і технології формування іміджу викладача. Складові іміджу. Шляхи створення творчого самопочуття викладача. Роль артистизму в процесі педагогічного спілкування та його функції: мотиваційна, мобілізаційна, атрактивна, фасилітаторська, стимуляційна, синтетична. Кодекс честі. Основні моральні принципи університетської громади</p> <p>Завдання на СР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте етичні принципи Кодексу честі. 2. Визначте неприпустиме в діяльності членів університетської громади.

5.2. Семінарські заняття

Основні завдання циклу семінарських занять:

сформувані у студентів:

- розуміння теоретичного матеріалу;
- вміння формувати самостійні судження, відстоювати власні погляди, аргументуючи їх на основі наукових фактів;
- уміння та навички самостійної роботи з підготовки до безпосередньої участі в семінарі-обговоренні.

№ з/п	Назва теми та перелік основних питань (перелік дидактичних засобів, посилання на літературу та завдання на СРС)
1	<p>Тема 1.1 Вступ до вивчення дисципліни</p> <p><i>Мета:</i> Проаналізувати методи наукового дослідження педагогічної майстерності</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте теоретичні методи наукового дослідження педагогічної майстерності. 2. Охарактеризуйте емпіричні методи наукового дослідження педагогічної майстерності. 3. Визначте сутність констатувального педагогічного експерименту 4. Сутність формувального педагогічного експерименту. 5. Визначте основні критерії педагогічної майстерності. 6. Проаналізуйте рівні педагогічної майстерності. <p>Завдання на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здійсніть порівняльний аналіз визначення поняття «Педагогічна майстерність».

	2. Проаналізуйте основні завдання педагогічної діагностики.
2	<p>Тема 1. 2. Педагогічна майстерність та її елементи</p> <p><i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання студентів про складові педагогічної майстерності.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте основні складові педагогічної майстерності. 2. Основні складові професійної компетентності. 3. Значення гуманістичної спрямованості в педагогічній діяльності. 4. Охарактеризуйте рефлексивні, мобілізаційні, інформаційні та розвиваючі вміння <p>Визначте структуру провідних педагогічних здібностей.</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Значення педагогічної культури в діяльності викладача. 6. Охарактеризуйте складові педагогічної культури. 7. «Педагогічний такт». Визначте вимоги до педагогічного такту. Проаналізуйте складові педагогічного такту 8. Визначте сутність педагогічної творчості. <p>Завдання на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте особисті якості педагога, що впливають на його педагогічну майстерність. 2. Визначте сутність педагогічної культури.
3	<p>Тема 1.3. Сутність педагогічної діяльності</p> <p><i>Мета:</i> поглибити та закріпити знання студентів про сутність педагогічної діяльності.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність педагогічної діяльності, фактори ризику в педагогічній діяльності. 2. Професійне вигорання в педагогічній діяльності його ознаки 3. Визначте та проаналізуйте структуру педагогічної діяльності та закономірності пед. діяльності. 4. Охарактеризуйте напрямки педагогічної діяльності та розкрийте особливості їх реалізації. 5. Розкрийте сутність розділу педагогіки «Дидактика». Визначте та охарактеризуйте структуру загальнопедагогічних знань. 6. Принципи дидактики, визначте та розкрийте їх сутність 7. Рівні навчання та засвоєння навчального матеріалу. Таксономія таксономія педагогічних цілей (Б.Блум) <p>Завдання на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток поглядів на педагогічну діяльність 2. Визначте основні функції педагогічної діяльності. 3. Проаналізуйте типи поведінки викладачів за Д. Райенсом.
4	<p>Тема 1.4. Педагогічна майстерність викладача на різних видах навчальних занять</p> <p><i>Мета:</i> поглибити та закріпити знання студентів про майстерність педагогічної діяльності на різних видах навчальних занять</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні види навчальних занять у закладах вищої освіти, їх характеристика 2. Сутність та призначення лекційного заняття. Вияви майстерності викладача на лекції 3. Типи лекцій, їх призначення та особливості. Значення практичних занять. Способи організації та майстерність викладача 4. Види семінарських занять, їх цілі та завдання, методика проведення. Роль викладача. 5. Методика організації та проведення лабораторних занять. Роль та майстерність викладача. 6. Методи навчання. Майстерність оптимального вибору методу, прийому навчання. 7. Вияви педагогічної майстерності через способи та прийоми стимулювання учбової діяльності студентів. <p>Завдання на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте ефективні прийоми стимулювання пізнавальної активності студентів. 2. Які основні недоліки лекційного методу та як викладач може їх нівелювати ?

5	<p>Тема 1.5. Педагогічна техніка та її характеристики <i>Мета:</i> систематизувати та закріпити знання студентів про види педагогічної техніки.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення психотехніки у діяльності педагога. 2. Розкрийте особливості вияву педагогічної техніки. Вимоги до рухів педагога? 3. Вимоги до зовнішнього вигляду педагога. 4. Охарактеризуйте основні прийоми внутрішньої техніки педагога. 5. Аналіз основних помилок викладача під час реалізації навчально-виховного процесу. 6. Назвіть складові техніки мовлення 7. Проксеміка, кінесика, екстралінгвістика в педагогічній діяльності <p>Завдання на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні складові зовнішньої педагогічної техніки? 2. Назвіть методи формування педагогічної техніки 3. Методи саморегуляції.
6	<p>Тема 2.1 Педагогічне спілкування, його сутність і особливості <i>Мета:</i> систематизувати знання про структуру педагогічного спілкування його види, цілі та функції.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте сторони педагогічного спілкування 2. Проаналізуйте функції спілкування 3. Які основні вимоги до техніки і культури мовлення викладача? 4. Характеристика функціонально-рольового та особистісно зорієнтованого спілкування 5. Охарактеризуйте структуру (етапи) педагогічного спілкування 6. Стили педагогічного спілкування (В. Кан-Калік, С. Вовченко) 7. Визначте комунікативні типи особистості за класифікацією В. Сатира. 8. Охарактеризуйте стилі педагогічного спілкування за А. Марковою, Л. Мітіною. <p>Завдання на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте стилі педагогічного спілкування за В. Латиновим. 2. Визначте особливості моделей спілкування за В. Кан-Каліком та І. Юсуповим. 3. Визначте, ролі які виконує викладач під час педагогічного спілкування.
7	<p>Тема 2.2. Майстерність публічного виступу <i>Мета:</i> систематизувати та поглибити знання студентів про особливості та структуру до публічного виступу.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проаналізуйте архітектуру публічного виступу 2. Охарактеризуйте аспекти ораторської майстерності. 3. Проаналізуйте техніки доповідача. 4. Проаналізуйте основні прийоми та способи привертання уваги слухачів. 5. Визначте типи ораторів. 6. Розкрийте зміст прийомів утримання уваги. 7. Розкрийте основні способи викладу матеріалу виступу. 8. Способи впливу на аудиторію 9. Основні перешкоди та труднощі в організації публічного виступу. <p>Завдання на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте механізми живого зв'язку 2. Значення стислої психологічної характеристики аудиторії. 3. Прийоми зниження тривожності та страху перед аудиторією.
8	<p>Тема 2.3. Педагогічна майстерність вирішення конфліктних ситуацій <i>Мета:</i> систематизувати та поглибити знання студентів про структуру педагогічного конфлікту та способи вирішення конфліктних ситуацій.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність понять «конфлікт» та «Конфліктна ситуація» 2. Охарактеризуйте основні структурні елементи конфлікту 3. Визначте фази (стадії) конфліктної ситуації

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Охарактеризуйте основні стратегії поведінки у конфліктах. 5. Проаналізуйте конфліктогени спілкування 6. Основні причини педагогічних конфліктів 7. Горизонтальні, вертикальні конфлікти, їх сутність та способи вирішення. 8. Роль третьої сторони у розв'язанні конфліктів 9. Охарактеризуйте різноманітні результати конфліктної взаємодії <p>Завдання на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте сутність понять медіаторство, арбітраж та фасилітація. 2. Розкрийте характеристики умов перебігу конфлікту. 3. Значення психодіагностики конфліктів в педагогічній взаємодії.
9	<p>Тема 9. Імідж викладача. Кодекс честі викладача. <i>Мета:</i> систематизувати та поглибити знання студентів про сутність іміджу викладача, його складових; етичні засади педагогічної діяльності .</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначте основні складові іміджу викладача 2. Охарактеризуйте вплив іміджу викладача на ефективність організації навчальної діяльності 3. Охарактеризуйте основні принципи та технології утворення іміджу. 4. Політика академічної доброчесності в КПІ ім. Ігоря Сікорського 5. Визначте загальні моральні принципи, якими мають керуватися члени університетської громади. 6. Пропаганда академічної доброчесності. <p>Завдання на самостійну роботу:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризуйте основні моральні принципи, що мають панувати в університетській громаді 2. Як можна запобігати порушенням етичного кодексу університетської громади?

Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідуваність і виконання завдань

Відвідування лекційних занять не оцінюється але є бажаним, оскільки навчальний матеріал викладається в доступній формі та є можливість обговорення дискусійних питань та уточнення незрозумілих моментів. Для здобувачів вищої освіти, які бажають продемонструвати відмінні результати навчання, активна робота на лекційних заняттях вкрай необхідна. Однак відпрацьовувати пропущені лекції не потрібно.

Активна участь студента на семінарських заняттях є обов'язковою. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на семінарських заняттях. Кожне пропущене семінарське заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг з дисципліни. У разі пропуску семінарського заняття обов'язково повинні бути вивчені теми, а також виконані всі завдання. Контроль знань (розуміння) студентом пропущених тем (виконання завдань) відбуватиметься під час спілкування з викладачем за графіком консультацій, доступним на сайті кафедри психології та педагогіки. Студент, який виконає відповідні завдання (відповідь на питання) отримуватиме відповідні бали до рейтингу залежно від якості відповідей (виконання завдання).

Теми і завдання для семінарських занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус», в Гугл-класі викладача або на сайті кафедри психології та педагогіки.

Студент на семінарському занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто. Вітається супровід виступу міні-презентацією, оскільки візуалізація сприяє кращому сприйняттю матеріалу слухачами та спонукає їх до обговорення висвітлюваного питання.

Форми роботи

Лекції, семінарські заняття. Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі (силабусі) дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається діалог між студентами і викладачем на лекції.

На семінарських заняттях студенти фокусують свою увагу на засвоєнні, узагальненні та систематизації знань з педагогічної майстерності, базових педагогічних категорії, особливостей організації педагогічної діяльності та шляхів її оптимізації у змінних умовах.

Політика університету

Академічна доброчесність

Основні види академічної відповідальності встановлені Законом України «Про освіту». Згідно із частиною 6 статті 42 до основних видів академічної відповідальності здобувачів освіти належать: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти; позбавлення академічної стипендії; позбавлення наданих закладом освіти пільг з оплати за навчання.

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, оприлюднені на сайті Університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського <https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>, Положення про систему запобігання академічному плагіату https://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pologen_pro_plagiat.pdf, а також нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження КПІ ім. Ігоря Сікорського, методичні матеріали, освітні курси <https://kpi.ua/academic-integrity>

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, модульна контрольна робота.](#)

Календарний контроль: [проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.](#)

Семестровий контроль: [залік](#)

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

1) відповіді та доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії на семінарських заняттях;

2) написання модульної контрольної роботи.

Студент отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на проведених семінарських заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниження рейтингу студента. Належна підготовка студента до семінарського заняття займатиме в середньому 1-1,5 години.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання магістранта визначені у положенні про PCO з дисципліни та представлені у Додатку 1.

Викладач оцінює роботу студента на кожному семінарському занятті, але конкретна підсумкова кількість балів за роботу на семінарських заняттях виставляється викладачем під час першого і другого етапу проміжної атестації – на восьмому і шістнадцятому тижнях навчання відповідно. Рейтинг студента станом на 8-й тиждень (за результатами роботи на 4 семінарських заняттях) і 16-й тиждень (за результатами роботи на наступних 7-8 семінарських заняттях) навчання повідомляється студенту на занятті чи в особистому кабінеті електронного Кампусу.

На 15-16 тижні семестру студенти виконують модульну контрольну роботу. МКР виконується на лекційному занятті, тривалість МКР – 30 хвилин. Модульна контрольна робота містить двадцять вісім тестових питань, кожне питання містить 3-4 варіанти відповіді серед яких правильною є лише

одна. Задача студента – уважно прочитати питання та варіанти відповідей, обрати один варіант відповіді (правильний на думку студента) та позначити його у будь-який зручний спосіб.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Умови допуску до семестрового контролю: [зарахування усіх передбачених РП завдань](#).

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Працюючи на лекції студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при підготовці до семінарського заняття. Якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до семінарського заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковою навчальною літературою. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовлятися від відповіді на питання викладача. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено

завідувачкою кафедри, д. психол. н., професоркою Волянюк Наталією Юріївною, доцентом кафедри психології та педагогіки, к.психол.н, Москаленко Ольгою Володимирівною

Ухвалено кафедрою психології та педагогіки (протокол № 15 від 31. 05. 2024 р.)

Погоджено Методичною радою університету (протокол № 8 від 20.06.2024 р.)

**Рейтингова система оцінювання результатів навчання
(для студентів денної форми)**

Рейтинг студента з дисципліни «Педагогічна майстерність» складається з балів, що отримуються за:

- 1) відповіді та доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії на семінарських заняттях;
- 2) написання модульної контрольної роботи.

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських заняттях (максимальна кількість балів на 1 семінарському занятті складає 8 балів:

правильна повна відповідь, творче розкриття запитання, вільне володіння матеріалом, яке свідчить про ґрунтовну обізнаність з теми та спрямованість на практичне опрацювання матеріалу; слушні доповнення відповідей інших студентів у процесі дискусії; висока активність у проведенні заняття.	6-8
відповідь з незначними неточностями або неповна, порушеннями логіки викладення відповіді; достатня активність у проведенні заняття, що свідчить про обізнаність з матеріалом та спрямованість на його опрацювання;	3-5
надання відповідей з чисельними значними похибками, неточна або неповна; достатня або низька активність у проведенні заняття що свідчить про фрагментарну обізнаність з матеріалом або неволодіння матеріалом та ухилення від участі у семінарському занятті.	0-2

1. Написання модульної контрольної роботи (максимальна кількість балів складає 28):
Кількість балів за МКР еквівалентна кількості правильних відповідей. Максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 1:

Тестове завдання виконано правильно (кожне з 28)	1
Тестове завдання виконано неправильно (кожне з 28)	0

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RD = 72 + 28 = 100 \text{ балів.}$$

Студенти, які набрали протягом семестру необхідну кількість балів ($RD \geq 0,6R$) мають можливість:

а) отримати залікову оцінку (залік) так званим "автоматом" відповідно до набраного рейтингу;

б) виконати залікову контрольну роботу з метою підвищення оцінки.

При цьому попередній рейтинг студента з дисципліни скасовується і він отримує оцінку R_3 тільки за результатами залікової контрольної роботи.

Студенти, які набрали протягом семестру менше 60 балів виконують залікову контрольну роботу у вигляді тесту (Гугл-форма).

Для допуску до залікової контрольної роботи, студент повинен виконати МКР.

Залікова контрольна робота складається з 50 теоретичних питань за тематичними розділами курсу та виконується у визначений час на платформі Google Workspace for Education.

Максимальна кількість балів складає 100. Максимальна кількість балів за 1 тестове завдання – 2 б.

Тестове завдання виконано правильно (кожне з 50)	2
Тестове завдання виконано неправильно (кожне з 50)	0

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Невиконані умови допуску	Не допущено

Перелік питань до заліку

1. Визначте поняття педагогічної майстерності, її критерії та рівні.
2. Охарактеризуйте структурні елементи педагогічного спілкування за Волковою Н.П.
3. Проаналізуйте прогностичні і уміння, як критерій педагогічної майстерності.
4. Розкрийте особливості вимог до мовленнєвої культури викладача.
5. Розкрийте сутність авторських педагогічних розробок.
6. Проаналізуйте мобілізаційні уміння, як критерій педагогічної майстерності.
7. Розкрийте особливості застосування психотехніки в педагогічному процесі.
8. Розкрийте значення артистизму викладача у педагогічній діяльності.
9. Проаналізуйте інформаційні уміння, як критерій педагогічної майстерності.
10. Проаналізуйте види педагогічних здібностей.
11. Проаналізуйте аналітичні уміння, як критерій педагогічної майстерності.
12. Розкрийте основні вимоги до усного мовлення.
13. Розкрийте механізми міжособистісного сприйняття, що сприяють підвищенню ефективності педагогічного спілкування.
14. Проаналізуйте роль педагогічної культури в процесі навчання.
15. Визначте способи формування педагогічних і артистичних здібностей.
16. Проаналізуйте орієнтаційні уміння, як критерій педагогічної майстерності.
17. Охарактеризуйте педагогічний такт та його складові.
18. Проаналізуйте елементи професійної компетентності викладача.
19. Розкрийте структуру комунікативного впливу.
20. Розкрийте значення іміджу викладача в педагогічному середовищі.
21. Проаналізуйте рефлексивні уміння, як критерій педагогічної майстерності.
22. Розкрийте зміст прийомів привертання та утримання уваги.
23. Проаналізуйте організаційні уміння, як критерій педагогічної майстерності.
24. Розкрийте сутність механізмів міжособистісного сприйняття в педагогічному процесі.
25. Проаналізуйте розвивальні уміння, як критерій педагогічної майстерності.
26. Розкрийте особливості соціально-перцептивних стереотипів, що виникають в педагогічному спілкуванні у процесі міжособистісного сприйняття.
27. Охарактеризуйте уміння, що є складовими моделі професійної компетентності викладача.
28. Проаналізуйте значення культури і техніки рухів педагога під час педагогічного процесу.
29. Розкрийте особливості вияву педагогічної техніки.
30. Розкрийте роль і місце стереотипів у міжособистісному пізнанні під час педагогічного процесу.
31. Розкрийте сутність поняття стиль педагогічного спілкування. Види педагогічного спілкування.
32. Проаналізуйте основні вимоги педагогічного такту.
33. Визначте комунікативні типи особистості за класифікацією В. Сатира.
34. Охарактеризуйте стилі педагогічного спілкування за В. Кан-Каліком.
35. Визначте чинники соціально-перцептивних спотворень, які заважають викладачеві правильно сприймати та оцінювати студентів.
36. Охарактеризуйте стилі педагогічного спілкування за К. Левіним.
37. Проаналізуйте типи поведінки викладачів за Д. Райенсом.
38. Розкрийте сутність принципів і технологій утворення іміджу.
39. Охарактеризуйте стилі педагогічного спілкування за М. Березовіним, Я. Коломінським.
40. Охарактеризуйте комунікативну поведінку викладача та одну з типологій.
41. Проаналізуйте рефлексивні уміння, як критерій педагогічної майстерності.
42. Визначте стилі педагогічного спілкування за С. Вовченко.
43. Проаналізуйте типи поведінки викладачів та відповідні моделі спілкування за А. Петровським.
44. Розкрийте основні вимоги педагогічного такту.
45. Охарактеризуйте компоненти педагогічної майстерності викладача.
46. Охарактеризуйте стилі педагогічного спілкування за А. Марковою, Л. Мітіною.
47. Розкрийте особливості вияву педагогічної техніки.
48. Визначте стилі педагогічного спілкування за В. Латиновим.
49. Визначте особливості моделей спілкування за В. Кан-Каліком та І. Юсуповим.
50. Визначте, ролі які виконує викладач під час педагогічного спілкування.